

PM om vårdnadshandlingar Ukraina

Svensk lag (föräldrabalken (1949:381)) skiljer på vårdnad (se 6 kap. 2 §) och förmynderskap (se 12 kap 1 §). Även Ukrainas lagstiftning skiljer på begreppen.

Frågan om olika former av handlingar kunde godtas för att styrka vårdnad blev snabbt aktuell när massflyktsdirektivet började tillämpas. Barnhemsbarn, fosterbarn och barn som anlände till Sverige i sällskap med andra än de biologiska föräldrarna började dyka upp. Rättsavdelningens rekommendation var då att se dem som ensamkommande barn tills Rättsavdelningen fått möjlighet att granska dokumenten inklusive översättningar. Rättsavdelningen har därefter granskat och bedömt en mängd handlingar. Nedan är en beskrivning av de vi sett och vår bedömning.

Medgivanden – fullmakter

Det har kommit in en mängd handlingar från Notarius Publicus där vårdnadshavare lämnat fullmakt för en annan person att resa ut ur Ukraina med deras barn. Det har också i något fall inkommit fullmakt från den ukrainska motsvarigheten till socialtjänsten (det översätts på olika sätt t.ex. Avdelningen för barnfrågor), som i stort sett bara ger tillstånd för en förmyndare att ta med sig barnet XX ut ur Ukraina.

Lifos (46324) anger bl.a. följande:

According to the national law, who is responsible for giving consent/permission/authorization for a minor child to travel abroad, in the event both parents are not travelling with the child. The authorisation to travel abroad has to be authenticated by a notary and include the dates, country of destination and name of an accompanying person.

The law in Ukraine does not provide for the transfer the right of custody to another person by means of a power of attorney.

Parents have the right to involve other persons in the upbringing of the child, to transfer him/her for upbringing to individuals and legal entities (part two of Article 151 of the Family Code of Ukraine).

Rättsavdelningens bedömning

Föräldrar har rätt att involvera andra i vården av deras barn. Detta innebär dock inte att de överför vårdnaden till någon annan med hjälp av en fullmakt eller ett medgivande.

Oaktat vem som lämnat fullmakten/medgivandet ska barnet betraktas som ett barn utan vårdnadshavare i Sverige om det inte finns andra handlingar som styrker att vårdnaden flyttats över till den medföljande personen.

Fosterbarn

Vi har sett en mängd handlingar som fastställer att:

- Barnet är ett fosterbarn (för att föräldrarna är avlidna eller fråntagits vårdnaden)
- Barnet placerats i en fosterfamilj
- Barnet placerats på ett barnhem/vårdhem

Behörig myndighet

De flesta handlingar är utfärdade av ett kommunalt organ – någon form av ”verkställande kommitté”.

Law of Ukraine “On the Protection of the Childhood” states that local executive power authorities and local self-government authorities acting as the guardianship authorities according to their competence under the current Ukrainian law shall ensure taking measures regarding the protection of the childhood

According to Article 56 of the Civil Code of Ukraine the guardianship authorities in Ukraine are: State administrations of districts, districts in the cities of Kyiv and of Sevastopol, as well as executive bodies of town, district, rural councils.

Until the establishment of custody or care and the appointment of a custodian or a caregiver, the custody or care over an individual is carried out by the relevant guardianship authority (Article 65 of the Civil Code of Ukraine).

Se även – E-juridik portal¹.

Rättsavdelningens bedömning

Vår bedömning är att de kommunala organen i normalfallet beslutar om placering av barnet. Det är också de, som utser vårdnadshavare.

Vem utses som vårdnadshavare?

Av informationen om ukrainsk lagstiftning framgår bl.a. följande.

---

¹ [Barn från Ukraina – civilrättsligt samarbete](https://e-justice.europa.eu/38593/SV/children_from_ukraine__civil_judicial_cooperation?init=true) (https://e-justice.europa.eu/38593/SV/children_from_ukraine__civil_judicial_cooperation?init=true)

If a child permanently resides in a health care institution, educational or other children's institution, the functions of a custodian and a caregiver in relation to him/her are entrusted to the administration of these institutions (part one of Article 245 of the Family Code of Ukraine).

Foster parents are the legal representatives of foster children and act without special powers as custodians or caregivers (part four of Article 256-2 of the Family Code of Ukraine).

Parents-educators are the legal representatives of children and act without special powers as custodians or caregivers (part four of article 256-6 of the Family Code of Ukraine).

Rättsavdelningens bedömning

Föreståndaren för barnhem, administrative chefen för hälsovårdsinrättningar, fosterföräldrar och s.k. utbildare kan utses till vårdnadshavare för ett eller flera barn.

Dokument som överför vårdnaden till ovan nämna bör i normalfallet kunna godtas. Barnen ska inte ses som ensamkommande.

Förmyndarskap

En del handlingar vi sett reglerar förmyndarskap. Oftast är handlingarna utfärdade av domstol. Innehållet i handlingarna rör ekonomiska åtaganden såsom underhåll och vem som ska ha ekonomiskt ansvar för barnet/barnens tillgångar.

Rättsavdelningens bedömning

Även svensk lag skiljer på förmyndarskap och vårdnad. Ett beslut om underhåll och förmyndarskap säger egentligen inte något om vem som har vårdnaden om barnen.

Såsom framgår ovan kan en person ha det ekonomiska ansvaret medan vårdnaden av barnet ligger hos kommunen eller någon institution. Vi har t.ex. sett att förmyndaren får en fullmakt från kommunen att föra ut barnet ur Ukraina.

Ett dokument som bara reglerar förmyndarskap styrker därför i normalfallet inte vårdnaden om barnet.

Barnet bör ses som ensamkommande om inte andra handlingar som styrker vårdnaden presenteras.